

МҮОНР-ИЙН МЭДЭЭ, СУРВАЛЖИЛГЫН СЭДЭВ, ЭХ СУРВАЛЖИД ХИЙСЭН АЖИГЛАЛТ

Б.Цэвэлмаа*, Т.Өнөрсайхан**

**МУИС-ийн Сэтгүүл зүй, олон нийтийн харилцааны
тэнхимийн докторант*

***МУИС-ийн Сэтгүүл зүй, олон нийтийн харилцааны
тэнхимийн дэд профессор, доктор(Ph.D)*

Түлхүүр үгс: Радио сэтгүүл зүй, олон нийтийн радио, сонсогч, мэдээ, сурвалжилга, радиогийн хөтөлбөр

Оршил. Медиа салбарт радиогийн өвөрмөц орон зайг үүсгэн үйл ажиллагаа явуулж буй нийт 48 радио байна. ^(МХХ, 2024) 1990-ээд оны сүүлчээс аажмаар нэмэгдэж эхэлсэн радиогийн тоо 2012 он гэхэд 84-т хүрч байсан бол яваандаа буурч 2024 он гэхэд 48 болсон байна. Харин 2025 онд Харилцаа Холбооны Зохицуулах хорооны зөвшөөрөлтэй арилжааны радио 65, олон нийтийн радио дөрөв байна гэж бүртгэгджээ. Мэдээллийн технологи, дижитал орчин, мэдээллийн шинэ хэрэгслүүдийн өрсөлдөөн нь радио хүлээн авагчид, дамжуулах хэрэгсэл төдийгүй радиогийн бүтээл үйлдвэрлэл, агуулга, хэлбэрт ийнхүү нөлөөлсөн байна. Ялангуяа энэ өөрчлөлт манай ууган радиогийн бүтээлүүдэд хэрхэн нөлөөлж буйг зарим талаар тодорхойлж гаргахын тулд тус судалгааны өгүүллээрээ МҮОНР-ийн мэдээ, сурвалжилгад ажиглалт, судалгаа хийлээ. Ингэхдээ өдөр тутмын мэдээллийн хөтөлбөр дэх мэдээ, сурвалжилгын сэдэв, эх сурвалжийн тэнцвэрт байдал, төрөл зүйл, радиогийн бүтээлд зайлшгүй тавигддаг гол шалгуур болох бүтэц, хугацаа зэргийг онцлон задалж үзэн судалгааныхаа гол чиглэл болголоо.

Үндсэн хэсэг

“Радио-сонсох”, “телевиз-харах”, “сонин- унших” гэдэг тодотголоор бол радио сонсогчийн “төсөөлөл” нь үйл явдал үзэгдэл юмсыг дүрслэн оносон үг яриа, орчны дуу чимээг ашиглах үйл явцад тулгуурлана. Сонсголоор дамжин хүнд хүрдэг мэдээллийн хэрэгсэлд тавигддаг зүй ёсны шаардлага нь авиа зүй, хэлний зүй, найруулга зүйн хэм хэмжээг хатуу сахих явдал юм. Радио сэтгүүл зүйн бүтээлүүд нь төрөл зүйл, хийцийн хувьд олон талтай байж болно. Гэхдээ сүүлийн жилүүдэд радио сэтгүүл зүйн бүтээлийн төрөл зүйлд шинэчлэл, өөрчлөлт гарч, олон нийтийн хэрэгцээнд нийцсэн шинэ төрлүүд буюу холимог (хайбрид) хувилбарууд үүсэж

Observation on The Content and Format of The MNB News.

Tsevelmaa.B (Ph.D candidate) , Unursaikhan.T (Ph.D)

байна. “Радио анх бий болохоос өмнө бичлэгийн төрөл зүйл төлөвшсөн юм. Бичлэгийн төрөл зүйлийг радио өөрийн болгон ашиглахдаа сонсох онцлогт тохируулжээ” (Чойсамба, 2011).. Сонсохуйд хэлэхүйгээр мэдээлэл дамжуулах үйл ажиллагаа- радио сэтгүүл зүйд хэл харилцааны хэрэглүүрийн хувьд уг байдалдаа тохирсон байгуулалтай байдаг.

Жишээ нь, ямар нэг авианы чанарыг тодорхойлохдоо зөвхөн хэлэхүйн үүднээс биш, ямар утга илэрхийлснийг нь хамт авч үзэх нь зүйтэй. Мөн ямар нэг өгүүлбэрийг зөвхөн утга төгссөн санаа илтгэхийн нь үүднээс биш харин ямар санаа төрүүлэх гэснийг нь ухаарах хэрэгтэй болдог. Жишээлбэл: сэтгэл хөдлөлтэй дуу чимээ (санаа алдах, гаслах, мэгших, ... гм). Өнөө үед зөвхөн дуу чимээ, хөгжим, авиалбараар ч радио сэтгүүл зүйд мэдээлэл хүргэж болж байна. “Радио нэвтрүүлгийг төрлөөр ангилх нь нэг талаас тусгай нэвтрүүлгүүдийн харьцангуй бүтэц байгууламжтай болохыг хүлээн зөвшөөрөх, нөгөө талаас төрлүүдийн онцлог, шинжлэх ухааны түвшинг тодорхойлох шалгуур болох ач холбогдолтой” юм. (Норовсүрэн & Ариунзаяа, 2010)

Оросын радио сэтгүүл зүй судлаачид радиогийн нэвтрүүлгийн төрлийн ангиллыг ерөнхий гурван бүлэгт хуваасан байдаг. “Радио нэвтрүүлгийн төрлийн ангилал радио сэтгүүл зүйн төрлөөс шууд хамааралтай ба радио сэтгүүл зүйг гурав ангилна. Үүнд:

1. Баримтыг мэдээлэх мэдээллийн төрөл
2. Баримт болон үйл явдлыг тайлбарлах шинжлэлт төрөл
3. Баримтыг дүржүүлэн илэрхийлэх уран сайхны төрөл гэж ангилна. (Барабаш & et al., 2005)

Ер нь радиогийн төрөл зүйлийг бий болгоход тулгардаг гол бэрхшээлүүдийн нэг бол төрөл зүйл гэж юу болохыг тодорхойлох явдал юм. Тодорхой төрлүүдтэй, тогтсон хэв маяг, шинж чанаруудтай кино эсвэл уран зохиолоос ялгаатай нь радио төрөл нь илүү уян хатан бөгөөд нарийвчлан ягштал тогтооход хэцүү байдаг. Нөгөө талаар радиогийн төрөл зүйл бий болгоход анхаарах бас нэг чухал зүйл бол сонсогчдын хүлээлт юм. Сонсогчид тухайн төрлийн хөтөлбөрийг өмнөх туршлага дээрээ үндэслэн сонгохдоо юу сонсох талаараа тодорхой хүлээлттэй байдаг. Энэ нь сонсогчид өөрчлөлтөд бэлэн биш байж болох магадлалыг харуулж байгаа тул шинэ формат эсвэл хэв маягийг туршиж үзэхэд эхний үед түвэгтэй байдаг. Гэхдээ агуулгыг сонирхолтой сонгож чадсан тохиолдолд хэлбэр, хийцийг зарим талаар өөрчилж, хувиргаж болдог байна.

Радио сэтгүүл зүйд дээрх ангиллыг ашиглахаас гадна сонсогчдод түгээх байдлаар нь “халуун”, “хүйтэн” (Маклюен, 2003) гэсэн ойлголтыг ашигладаг. “Халуун” гэсэн нэр томъёо нь нэвтрүүлгийн шуурхай, өөрт хамаатай байдал болон сонсогчийн төсөөлөн бодох вертуаль дүрслэл дээр тулгуурлаж тодорхойлогддог. Шууд мэдээлэх, дүн шинжилгээ хийх шаардлагатай шуурхай мэдээ, үйл явдлыг тайлбарлахад ихэвчлэн ашигладаг. Радио сэтгүүл зүйд “халуун” нь ямар мэдээг хэрхэн сурвалжилж, хэрхэн мэдээлэхийг тодорхойлох гол хүчин зүйл болдог. Сэтгүүлчид мэдээний ач холбогдлыг хурдан үнэлж, сонсогч үзэгчдэдээ үнэн зөв, цаг алдалгүй мэдээлэх чадвартай байх ёстой.

Үүнд ихэвчлэн ярилцлага хийх, олон эх сурвалжаас мэдээлэл цуглуулах, үйл явдал болсон газраас сурвалжлах зэрэг орно. Хэвлэл мэдээллийн салбар дижитал хувилбарт шилжиж суурь платформууд ижилсэж байгаа энэ цаг үед радиогийн

бүтээлүүд ч агуулга, хэлбэрийн хувьд хувьсан өөрчлөгдөж байна. Тиймээс радиогийн төрөл зүйл, агуулгын өнөөгийн байдлыг тодорхойлохын тулд МҮОНР-ийн “Хурд” агентлагийн мэдээллийн хөтөлбөрийг задлан үзэж, эрэмбэлэв. “Хурд” агентлагийн мэдээллийн хөтөлбөр дэх мэдээ, сурвалжилгын агуулга, сэдэв, эх сурвалжийн онцлогийг харуулахын тулд 2022 оноос хойших гурван жилийн тус бүрийн ижил нэг сарыг түүврийн аргаар сонгож, ингэхдээ сар бүрээс долоо хоног бүрийн нэг хөтөлбөрийг сонгон авлаа. Ингээд нийт 200 нэгж мэдээ, сурвалжилга сонгон авч судалгааны контент анализийн аргыг ашиглан задалж үзлээ. Мэдээллийн тэнцвэрт байдлыг хангахад эх сурвалжийн тоо, тэдгээрийн сонголтыг тодорхойлох, сэтгүүлчийн ур чадварыг тодорхойлоход бүтээлийн бүтцэд шууд нөлөөлдөг нийт хугацаа, сэдэв, түүний ангилал зэргийг гаргахад тоон болон чанарын судалгаагаар илэрхийлсэн болно.

Агуулгаар нь газар зүйн хувьд: гадаадын, дотоодын, тусгаж буй объектоор нь: улс төрийн, гэмт хэргийн, спортын гэх мэт. Хэлбэрээр нь: бичигдсэн байдлаар ерөнхийгөөс нэгж рүү, нэгжээс ерөнхий рүү, уруугаа харсан пирамид, цаг хугацааны дараалал гэж ангиллаа.

Сэдвийн ангиллыг тодорхойлохдоо 200 нэгж мэдээ, сурвалжилгыг ангилан үзэж, дараах ерөнхий хэсгүүдэд хуваалаа.

График 1. Сэдвийн ангилал

Орон даяар цацагддаг, өргөн нэвтрүүлгийн радио сувгийн хувьд улс оронд болж буй улстөр, эдийн засгийн мэдээллийг түлхүү дамжуулдаг байна. Бусад буюу нийгмийн асуудлыг мөн ихээр хөндөж байгаа нь олон нийтийн статустай нь холбоотой бөгөөд нийт үзүүлэлтийн 22 хувийг эзэлж байгаагаас харж болно.

Газар зүйн хамааралт байдлыг дотоодын болон гадаадын гэж ангилж үзлээ. Мэдээллийн хөтөлбөрийн давтамж олон боловч үргэлжлэх хугацаа бага байдаг нь нэг хөтөлбөрт дэлхий дахинд болсон үйл амьдралын мэдээ 1-2 нэгж ороход нөлөөлж байна. Нөгөө талаар мэдээллийн хүртээмжит байдлыг харгалзан үзэж дотоод үйл амьдралын мэдээллийг түлхүү бэлтгэдэг байна. Судалгаанд хамрагдсан нийт мэдээ, сурвалжилгын 91 хувь нь дотоодын үйл амьдралын сэдэвтэй байна. Дээрх дотоодын мэдээллийг газар зүйн байдлаар нь дахин задалж үзвэл Улаанбаатар хотыг тойрсон сэдэвтэй мэдээлэл 87 хувь байна. Өөрөөр хэлбэл, улс оронд болж буй улс төр, эдийн засгийн ихэнх үйл явдал Улаанбаатарт өрнөдөгтэй холбоотой юм. Нөгөө талаар, МҮОНР-ийн хувьд эх орны өнцөг булан бүрт цацагддаг. Гэтэл

мэдээллийн хөтөлбөрийнх нь нийт мэдээ, сурвалжилгын ердөө 13 хувь нь л хөдөө орон нутгийн үйл явдлыг багтаан үзүүлж байна. Энэ хангалтгүй тоо юм. Уг нь МҮОНР-ийн мэдээллийн хөтөлбөрүүд нь орон нутгийн иргэдэд илүү шуурхай, цаг үеийн мэдээлэл өгөх боломжтой. Тэгээд ч энэ нь олон нийтийн радиод тавигдах хүртээмжит байдлыг хангаж байгаа үзүүлэлт юм.

“Хурд” агентлагийн мэдээллийн хөтөлбөрүүдийн нийт мэдээ, сурвалжилгын есөн хувийг эзэлж буй дэлхий дахины үйл явдлыг газар зүйн хамааралт байдлыг нь тодруулахын тулд сэтгүүл зүйн олон улсын мэдээллийг ангилж задалдаг судалгааны аргаас “Мэдээлэл сонголтод газар нутгийн хамааралт байдал” (Зулькафиль & etc, 2021) гэсэн ерөнхий үзүүлэлтийг сонгож авлаа. Олон улсын сэтгүүл зүйд мэдээлэл сонголтод газар нутгийн хамааралт байдал гэсэн ерөнхий сэдвийн хүрээнд дөрөв хувааж газар зүйн байрлалаар нь ангилдаг. “Би монгол хүн”, “Миний хөршүүд”, “Миний холын андууд”, “Би дэлхийн иргэн” гэсэн ангилал юм. Тус ангиллаар авч үзэхэд судалгааны түүвэрт хамрагдсан нэгжүүдийн 0,18 хувь л “Би монгол хүн” гэсэн ангилалд багтаж байна. Орос, Украины дайн, шатахууны асуудал, БНХАУ-ын гадаад бодлого зэрэг нийт олон улсын мэдээллийн 55,5 хувь нь “Миний хөршүүд” хэсэгт багтжээ. “Миний холын андууд” хэсэгт 27,7 хувь, үлдсэн 11,1 хувь нь “Би дэлхийн иргэн” ангилалд багтаж байна.

Эндээс харахад “Хурд” агентлагийн мэдээллийн хөтөлбөрүүдэд багтаж буй гадаад мэдээний сонголтыг газар зүйн хувьд ОХУ, АНУ болон Их долоон гүрэн тэргүүлж байна. Энэ үед ОХУ, БНХАУ-ын асуудал олон улсын хэвлэл мэдээллийн гол сэдэв болж байсан нь энэ сонголтод нөлөөлж байсан гэж үзэх талтай юм. Нөгөө талаар дэлхий дахинд болж буй мэдээллийг бэлтгэж буй орчуулагчийн гадаад хэлний мэдлэг ч ямар улсын талаар мэдээ, мэдээлэл сонгож орчуулан хүргэх вэ гэдэгт нөлөөлдөг.

Төрөл зүйлийн тухайд МҮОНР-ийн мэдээллийн хөтөлбөрүүд дэх нэгж материалууд бичлэгийн хоёр төрөлд хамаарна. Мэдээлсэн болон шинжлэлт бичлэгийн төрлөөс мэдээллийн хөтөлбөрүүд нь бүрдэнэ. Ингэхэд нийт түүврийн 21 хувь нь мэдээ, үлдсэн 79 хувь нь сурвалжилгад хамаарч байв. Энд ойлголтын зөрүү гарч буйг хэлэх хэрэгтэй. “Хурд” агентлагт радио мэдээг хийц хэлбэрээр нь тайлант буюу хальстай мэдээ, текстэн буюу цагаан мэдээ гэж ангилдаг. Хальстай мэдээг дараах байдлаар тус агентлагийнхан тодорхойлсон байна. Тухайн сэдэв, асуудлаар эх сурвалжийн байр суурь, үзэл бодлыг бичлэгээр өөрийнх дуу хоолойгоор дамжуулж, бодит тэнцвэртэй мэдээлэл өгөх зорилготой сэтгүүл зүйн бичлэгийн төрөл зүйл гэж тооцдог байна. Гэхдээ эх сурвалжийн яриаг мэдээлэл өгөх зорилгоор бус тухайн мэдээний баримтыг нотлох, гэрчлэх, амьдшуулах, сонсогчийг татах, итгүүлэн үнэмшүүлэх зорилгоор оруулдаг. Радиогийн хальстай мэдээнд эх сурвалжийн яриа 30 секундээс илүүгүй байх нь зохимжтой гэж үздэг. Харин “цагаан” буюу текстэн мэдээнд эх сурвалжийн мэдээлэл дуу хоолойгоор ордоггүй. Дан текстээр бэлтгэсэн мэдээг өнөөдөр Монголын радиод “цагаан мэдээ” гэж нэрлэж байна. Гэхдээ онолын үндсэн ойлголтоор бол “цагаан мэдээ” нь мэдээ, хальстай мэдээ нь сурвалжилга юм.

Мэдээний тухайд дэлхий дахины үйл явдлыг харуулсан нэгж материалууд бүгд мэдээнд хамаарна. Гэхдээ дотоод үйл амьдралын хэсэгт ч мэдээ орж байв. Цаг бүрт явж буй мэдээллийн хөтөлбөрүүдэд 2-4 сурвалжилга, 0-2 мэдээ дунджаар орж байна. Энэ нь нийт эфирт цаагдах хугацаатай холбоотой юм. Радиогийн хувьд нэгж материалын хугацаа онцгой үүрэг гүйцэтгэдэг. Юуны түрүүнд энэ нь цагаар хэмжигддэг эфиртэй холбоотой, нөгөө талаар радиогийн мэдээ бичих онцлог, мөн

хүлээн авагчийн сонсох эрхтэн дээр тулгуурласан чадамжтай холбоотой билээ. Радиогийн мэдээ шуурхай, товч, энгийн, ойлгомжтой, сонсогчдын бүх давхаргад хандсан, ярианы хэлтэй ойр буюу энгийн хэлээр бичсэн, үйл явдлын баримтат шинжийг хадгалсан байх явдал юм. Энэ онцлогийн талаар доктор Д.Батжаргал, Г.Мэндхүү нар тодорхойлохдоо “Радио мэдээнд хугацаа хамгийн чухал. Одоо цаг дээр ярих хэрэгтэй. Энэ нь цаг үеэ шуурхай тусгаж байгаа нэг хэрэг. Радио мэдээний өөр нэг онцлог нь дуу чимээ бага ордог. Радио мэдээ нь богино өгүүлбэрээр, чихэнд наалдацтай, ярианы хэлэнд дөхүү, тогтооход хөнгөхөн байна.” (Батжаргал & Мэндхүү, 2015) гэжээ.

“Хүн нэг өгүүлбэрээс 13-15 үг л ойлгож, хүлээн авах чадвартай. Эртний Грект Самос арлын шууданч ирж нэгэн урт илгээмж уншсаны дараа спатанчууд эхлэлийг нь мартчихлаа. Төгсгөлийг нь ойлгосонгүй. Хэрхэн эхэлснийг санахгүй байна” (Велле, 2006) гэж байжээ. Радиогийн сурвалжилгын үргэлжлэх хугацаа 1.30-2.0 минут байхад нэг сэдвийг бүрэн гаргах боломжтой. Тэр дундаа сурвалжилгын үндсэн элемент болсон ярилцлага 15-20 секунд байхад хангалттай гэж үздэг.

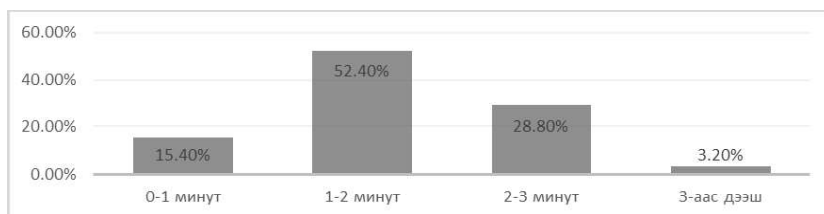

График 2. Мэдээ, сурвалжилгын үргэлжлэх хугацаа

Радиогийн мэдээллийн хэрэгслийн нэг буюу радиогийн мэдээ, сурвалжилгын үргэлжлэх хугацаанд тавигддаг 1-2 минутын шаардлагыг нийт нэгж материалын 52,4 хувь хангаж байна. Зарим улстөрийн сэдэвт мэдээлэл, ялангуяа УИХ-ын чуулганы мэдээлэл 2-3 минут орох тохиолдол ажиглагдлаа. Харин нэг хүртэл минутанд мэдээ, зарим богино сурвалжилга багтаж байна. Тодруулбал, нийт материалын 15,4 хувь нэг минут хүртлэх мэдээ, 28,8 хувь нь 2-3 минут, 3,2 хувь нь гурваас дээш минут байна. Өөрөөр хэлбэл, радиогийн мэдээллийн хугацаа харьцангуй богино, хөтөлбөрийн хувьд багтаамж сайн байна.

Аливаа бүтээлийн үр өгөөж, үр ашиг, нийгэмд гүйцэтгэх үүрэг, ач холбогдол нь ямар эх сурвалжаас мэдээлэл олж авсан, ямар баримтад үндэслэн бичсэнээс шууд шалтгаалдаг. Эх сурвалжийг сэтгүүл зүйн практик өргөн болон явцуу утгаар нь авч үздэг. Өргөн утгаар нь эх сурвалж гэдэг бол бидний эргэн тойронд, дэлхий дахинд өдөр тутам болж байгаа үйл явдал, үзэгдэл, баримт юм. Явцуу утгаар нь тухайн сэтгүүлчийн ямар нэгэн мэдээ материал бичих, радио телевизийн нэвтрүүлэг бэлтгэхийн тулд баримт мэдээлэл олж авсан тэр үүсвэр юм. Эх сурвалжийн бүх түвшинг хангаж чадснаар сэтгүүлчийн материал эн тэнцвэрт байдлыг хангаж байна гэж үздэг. “Хурд” агентлагийн мэдээллийн хөтөлбөрүүд дэх сурвалжилгуудад эх сурвалжийн түвшинг хэр хангасныг эх сурвалжаа нэрлэсэн эсэх, эх сурвалжийн тоо, эх сурвалжийн түвшин буюу тэнцвэрт байдлыг хангасан зэргээр нь ангилж

тодорхойллоо.

Радиоогийн мэдээ хүлээн авагчийн сонсохуйн мэдрэмжид тулгуурладаг учраас хэн ярьж байгаа, хэн ярилцлага өгсөн зэрэг оролцогч талуудын тодотголыг заавал хэлэхийг шаарддаг. Ингэснээр тухайн мэдээллийн бодитой байдал, итгүүлэн үнэмшүүлэх чадварыг бий болгодог билээ. Нийт судалгаанд хамрагдсан нэгж материалуудын 81,5 хувь нь эх сурвалжаа дурдаж, 18,4 хувь дурдалгүй өнгөрч байна. Ихэнхдээ дэлхийн мэдээнд эх сурвалжаа дурдалгүй өнгөрч байна. Түүвэрт орсон нийт сурвалжилгыг эх сурвалжийн тоогоор задлан үзлээ. Нэг эх сурвалжтай сурвалжилга 74,4 хувь, хоёр эх сурвалжтай 19,7 хувь, гурван эх сурвалжтай нь 5,8 хувийг эзэлж байна. Эдгээрийн 70,9 хувь нь албаны эх сурвалжийг голложээ. Энэ нь эх сурвалжийн тэнцвэрт байдлыг зарим талаар хангаж чадахгүй байгаагийн баталгаа юм.

Радиоогийн мэдээ сурвалжилгуудад ажиглагдсан нэг дутагдалтай тал бол сэтгүүлчийн эрэл хайгуул юм. Идэвхгүй буюу “урсгал” мэдээнд хэтэрхий их ач холбогдол өгч олон нийтийн эрх ашигт шууд хандсан мэдээ, сурвалжилга бэлтгэх нь дутмаг байна. Чөлөөт сэтгүүл зүйн үндсэн хэмжүүрийн нэг бол иргэний сэтгүүл зүй, эрэн сурвалжлах үйл ажиллагаа юм. Монгол орны өнцөг булан бүрт хүрч буй өргөн нэвтрүүлгийн радиоогийн хувьд Улаанбаатар хот тойрсон “урсгал” үйл явдлын мэдээ, сурвалжилгад илүү ач холбогдол өгч буй нь сонсогчдын хэрэгцээ шаардлагыг үл хангасан хэрэг юм. Нөгөө талаар өдрийн эхний мэдээллийн хөтөлбөрүүд ихэнхдээ олон улсын мэдээ, өмнөх өдөр болсон үйл явдлын тойм, эсвэл өмнөх өдөр болсон үйл явдлаас таслан авсан мэдээ, сурвалжилга байна. Гэтэл хүлээн авагчид өглөө ажилдаа явах цаг, орой ажлаас ирэх цагтаа машин дотор радио сонсох зан үйл нэгэнт тогтжээ. Радиоогийн өглөөний оргил цагаар ийм мэдээлэл явуулж байгаа нь хүлээн авагчдыг өөрөөсөө түлхэж байгаатай ижил зүйл билээ. Тиймээс өглөөний оргил цагт ач холбогдол өгч энэ үеэр эрэн сурвалжлагчдын бэлтгэсэн мэдээ, сурвалжилга, иргэнлэг, нийгмийн шинж чанартай “ашигтай” мэдээлэл түгээх нь сонсогчдынхоо олон талт, өргөн хүрээний эрэлт хэрэгцээг хангах тустай төдийгүй тэднийг өөртөө татах нэг арга мөн билээ.

Дүгнэлт

Дээрх судалгааны үзүүлэлтийг нэгтгэж үзэхэд олон нийтийн радиоогийн нэгж мэдээ, сурвалжилгууд нь радио сэтгүүл зүйн бүтээлд тавигддаг төрөл зүйл, тоо, цаг хугацааны хэмжээсийн шаардлагыг бүрэн хангаж байна. Харин агуулга сэдвийн хувьд хязгаарлагдмал байгаа нь сэтгүүлчид орон нутагт ажиллах боломж хомс байгаагийн илрэл юм. Эх сурвалжийг тооны талаас нь авч үзвэл нэг эх сурвалжит сурвалжилга давамгайлж байгаа нь радиоогийн мэдээ, сурвалжилгын үргэлжлэх хугацаанаас хамаарч байгаа мэт боловч нөгөө талаас эх сурвалжийн олон талт байдал дутмаг байгааг харуулж байна. Цаашилбал 70-аас дээш хувь нь албаны эх сурвалж байна. Энэ үзүүлэлт нь мэдээллийн эх сурвалжийн тэнцвэрт байдал олон талт байдлаасаа төдийгүй чанарын хувьд алдагдсаныг харуулж байна. Олон улсын мэдээнд гадаад эх сурвалжаа ихэнхдээ дурдалгүй өнгөрч байгаа нь ч сонсогчдын итгэл үнэмшилд сөргөөр нөлөөлөх магадлалтай юм.

Дээрх судалгаагаар тодорхойлж гаргасан эх сурвалж, сэдвийн дутагдалтай байдал нь хүний нөөц, санхүүжилт зэрэг олон хүчин зүйлээс хамаарна. Тиймээс МҮОНР өнөөгийн мэдээллийн зах зээлд өөрийн байр сууриа улам бэхжүүлж, сонсогчдын хүрээгээ тэлэхийн тулд үйл ажиллагааны шинэлэг, олон талт байдлыг нэвтрүүлэх нь зүйтэй юм. Ингэхдээ сонсогчдынхоо хүрээг алдахгүй байхын

тулд тэдний эрэлт хэрэгцээнд үндэслэсэн уян хатан төлөвлөлт, шуурхай байдлаа дээшлүүлж, зах зээлийн мэдрэмжтэй шинэлэг бүтээлийн олон талт байдлыг нэвтрүүлж ажиллах шаардлагатай байна.

Эшлэл

- Маклюэн, М. (2003). *Понимание медиа: Внешние расширения человека* (т. 27). Москва.
- Монголын Хэвлэлийн хүрээлэн. (2025). *Монголын хэвлэл мэдээлэл* (т. 36). Улаанбаатар.
- Чойсамба, Ч. (2011). *Сонины мэдээллийн бичлэгийн төрөл зүйл* (т. 5). Улаанбаатар.
- Норовсүрэн, Л., & Ариунзаяа, Н. (2010). *Радио сэтгүүл зүйн үндэс* (т. 244). Улаанбаатар.
- Барабаш, Л., & бусад. (2005). *Радиожурналистика* (т. 477). Москва.
- Зулькафиль, М., нар. (2021). *Сэтгүүл зүйн үндэс* (т. 278). Улаанбаатар.
- Батжаргал, Д., & Мэндхүү, Г. (2015). *Радиогийн тухай А–Я хүртэл* (т. 85). Улаанбаатар.
- Дойче Велле академи. (2006). *Радио сэтгүүлчийн гарын авлага*. Орчуулсан М. Мөнхмандах. Улаанбаатар.

Ашигласан бүтээлийн жагсаалт

- Амарзаяа, Л. (2009). *Радио сонсох урлаг*. Улаанбаатар.
- Болор, Г. (2015). *Радио нэвтрүүлгийн дуун найруулгын онцлог* (Докторын диссертаци). Улаанбаатар.
- Батжаргал, Д., & Мэндхүү, Г. (2015). *Радиогийн тухай А–Я хүртэл*. Улаанбаатар.
- Барабаш, Л. Д., & бусад. (2005). *Радиожурналистика*. Москва.
- Дагиймаа, Д. (2009). *Радио сэтгүүл зүйн үндэс*. Улаанбаатар.
- Дойче Велле академи. (2006). *Радио сэтгүүлчийн гарын авлага*. Орчуулсан М. Мөнхмандах. Улаанбаатар.
- Зулькафиль, М., нар. (2021). *Сэтгүүл зүйн үндэс*. Улаанбаатар.
- Монголын Хэвлэлийн хүрээлэн. (2024). *Монголын хэвлэл мэдээлэл*. Улаанбаатар.
- Маклюэн, М. (2003). *Понимание медиа: Внешние расширения человека*. Москва.
- Норовсүрэн, Л., & Ариунзаяа, Н. (2010). *Радио сэтгүүл зүйн үндэс*. Улаанбаатар.
- Чойсамба, М. (2011). *Сонины мэдээллийн бичлэгийн төрөл зүйл*. Улаанбаатар.

Summary

The article discusses the analysis public radio news program. When the above research indicators are combined, public radio news and reports fully meet the requirements for radio journalism in terms of genre, number, time scale, and source level. However, the limited content and subject matter indicate that journalists lack opportunities to work in the local area. This depends on many factors, including human resources and funding.

Keywords: Radio journalism, public radio, audience, news, reportage, radio program.